

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

***СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЯ СІМ'Ї»***

Спеціальність:	С4 Психологія
Освітній рівень:	перший (бакалаврський) рівень
Освітня програма:	Психологія

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Психологія сім'ї
Шифр та назва спеціальності	С4
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	вибіркова
Кількість кредитів і годин	3 кредити/90 год. Лекції: 20 год. Практичні заняття: 14 год. Самостійна робота: 56 год.
Термін вивчення дисципліни	
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація

Науковий ступінь	
Вчене звання	
Посада	
Дисципліни, які викладає НПП	
Напрями наукових досліджень	
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	
Контактна інформація викладача:	
Е-mail:	
Контактний тел.	
Портфоліо викладача на сайті кафедри	

Анотація до курсу.

Дисципліна надає орієнтири в еволюції сімейно-шлюбних стосунків в історії розвитку суспільства, знайомить з поняттями шлюб та сім'я, функціями сім'ї, розглядає проблеми статевого виховання дітей та підлітків, статевого рольову соціалізацію і підготовку, моделі поведінки до та після шлюбу.

Предмет вивчення навчальної дисципліни:

предметом вивчення дисципліни «Психологія сім'ї» є психологічні закономірності функціонування, розвитку та взаємодії членів сім'ї як цілісної соціально-психологічної системи, зокрема особливості подружніх, батьківсько-дитячих і міжпоколінних відносин, сімейні ролі та функції, механізми формування емоційної близькості й прив'язаності, причини та динаміка сімейних конфліктів і криз, а також психологічні чинники стабільності, благополуччя та трансформації сім'ї в різних соціокультурних умовах.

Мета курсу:

ознайомити студентів з основними проблемами сучасної сім'ї, тенденціями розвитку сімейно-шлюбних стосунків, а також із методами вивчення та корекції сімейних проблем.

Завдання навчальної дисципліни:

психологічні дослідження сім'ї передбачають вивчення чинників, що впливають на якість шлюбу, цикл розвитку сім'ї, рольову структуру сім'ї, поділ влади між членами родини, подружнє спілкування, установки на шлюб та сім'ю, детермінанти вибору шлюбного партнера, ефективність різних моделей виховання, психологічні особливості батьків та їхніх дітей, а також вивчення процесу і ефективності сімейного консультування та психотерапії.

Пререквізити навчальної дисципліни:

здобувачі вищої освіти повинні володіти базовими знаннями з загальної психології щодо закономірностей психічної діяльності та поведінки особистості, вікової та педагогічної психології — з метою розуміння розвитку людини на різних етапах життєвого циклу, соціальної психології — для аналізу міжособистісних стосунків, групової динаміки та соціальних ролей, а також психології особистості, що забезпечує розуміння індивідуальних особливостей, ціннісних орієнтацій і мотиваційних чинників поведінки. Важливими є також базові уявлення про методи психологічного дослідження та етичні засади професійної діяльності психолога.

Постреквізити навчальної дисципліни:

Знання, уміння та компетентності, сформовані під час вивчення дисципліни, є теоретичною та практичною основою для подальшого опанування курсів з психології подружніх стосунків, сімейного консультування та психотерапії, психології розвитку дітей і підлітків у сімейному контексті, психології сімейних криз і конфліктів, а також для проходження професійних практик. Набуті результати навчання можуть бути безпосередньо використані у практичній діяльності психолога, соціального працівника чи педагога під час роботи з сім'ями, подружніми парами та різними соціальними групами в умовах консультування, психокорекції й соціально-психологічної підтримки.

Програмні компетентності:

Загальні компетентності	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.
Спеціальні компетентності	СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків. СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій. СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
Результати навчання	ПР2 Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань ПР11 Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

	ПР13 Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності. ПР18 Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії. ПР 19 Аналізувати соціально-психологічні особливості особистості та складати соціально-психологічний портрет особистості.
--	---

Зміст навчальної дисципліни

№	Назва теми	К-сть годин, з них:			Методи навчання/методи оцінювання
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	
1 семестр					Методи навчання: словесні (навчальна лекція; бесіда; навчальна дискусія); індуктивний метод; дедуктивний метод; традиційний метод; аналітичний; синтетичний; практичний (робота з фабулами юридичних справ); пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; метод проблемного викладу; частково-пошуковий; дослідницький; інтерактивні методи (аналіз ситуацій; дискусії, дебати, полеміки; діалог, синтез думок; мозковий штурм; відпрацювання навичок; ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань); моделювання професійної діяльності; інноваційні методи навчання (компетентнісний; проектно-дослідницький); кейс-метод. Методи оцінювання: усний контроль (усне опитування, оцінювання участі у дискусіях, інших інтерактивних методах навчання); письмовий контроль (контрольні, самостійні роботи,
Змістовний модуль 1. Сімейні стосунки як проблема психології					
Тема 1	Психологія сім'ї та подружніх стосунків, історичні витоки виникнення сім'ї.	2	1	6	
Тема 2	Проблеми готовності до шлюбу	2	2	6	
Тема 3	Проблеми молоді сім'ї	2	1	6	
Тема 4	Подружні конфлікти	2	2	4	
Тема 5	Психологія сімейного виховання	2	1	6	
Змістовний модуль 2. Основи сімейного психологічного консультування					
Тема 6	Діагностичний інструментарій сімейного психолога	2	1	6	
Тема 7	Психологічне консультування сім'ї	2	2	6	
Тема 8	Психологічне консультування сім'ї	2	1	4	
Тема 9	Психологічна корекція сім'ї	2	2	6	
Тема 10	Психотерапія сім'ї	2	1	6	

					реферати); тестовий контроль (тести закритої форми: тест-альтернатива, тест-відповідність); метод самоконтролю та самооцінки; оцінювання кейс-завдань.
Модульна контрольна робота					
Всього:		20	14	56	
Форма контролю: залік					

Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення лекційних та семінарських занять з елементами презентації. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.4.

Форми і методи контролю

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий (семестровий).

Поточний контроль здійснюють під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять, метою якого є систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, умінь використовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань тощо. Можливості поточного контролю є надзвичайно широкими: мотивація навчання, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз законодавства та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- самостійне опрацювання тем.

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий.

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо); комбінований контроль; презентація самостійної роботи; спостереження як метод контролю; тестовий контроль; проблемні ситуації.

Система оцінювання та вимоги

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

	Поточний контроль знань										Модульна контрольна робота	Залік	Загальна кількість балів
Теми	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	20	20	100
Робота на семінарському занятті	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			
Самостійна робота	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують, регламентуються Положенням про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

Модульний контроль проводиться на останньому занятті модуля у письмовій формі, у вигляді тестування.

Критерії оцінювання модульного тесту з навчальної дисципліни «Психологія сім'ї»:

При оцінюванні модульного тесту враховуються обсяг і правильність виконання завдань:

- оцінка «відмінно» (А) виставляється за правильне виконання всіх завдань (або більше 90% всіх завдань);
- оцінка «добре» (В) виставляється за виконання 80% всіх завдань;
- оцінка «добре» (С) виставляється за виконання 70% всіх завдань;
- оцінка «задовільно» (D) виставляється за правильне виконання 60% запропонованих завдань;
- оцінка «задовільно» (Е) виставляється, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;
- оцінка «незадовільно» (FX) виставляється, якщо виконано менше 50% завдань.

Неявка на модульний тест - 0 балів.

Вищезазначені оцінки перетворюються на рейтингові бали таким чином:

- «А» - 18-20 балів;
- «В» - 16-17 балів;
- «С» - 14-15 балів;
- «D» - 12-13 балів.
- «Е» - 10-11 балів;
- «FX» - менше 10 балів.

Підсумкова семестрове оцінювання з дисципліни «Психологія сім'ї» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання студентів. Воно проводиться у терміни, визначені навчальним планом, і охоплює обсяг матеріалу, визначений програмою курсу.

Підсумкове оцінювання проводиться у формі тесту. До семестрового оцінювання допускається студент, який виконав усі необхідні роботи.

Підсумкова оцінка виставляється на основі результатів навчання студента протягом семестру. Оцінка студента складається з балів, накопичених за результатами поточного оцінювання, та заохочувальних балів.

Студенти, які виконали всі необхідні завдання і отримали оцінку 60 балів або вище, отримують оцінку, що відповідає отриманій оцінці, без додаткового тестування.

Для студентів, які виконали всі необхідні завдання, але отримали оцінку нижче 60 балів, а також для тих, хто бажає поліпшити свій бал (результат), викладач проводить підсумкову роботу у формі тесту під час останнього запланованого заняття з дисципліни в навчальному семестрі.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності.
Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Оцінка самостійної роботи

Загальна кількість балів, отриманих студентом за виконання самостійної роботи, є одним із складових академічної успішності з дисципліни. Самостійна робота з кожної теми, відповідно до програми курсу, оцінюється в діапазоні від 0 до 3 балів за допомогою стандартизованих та узагальнених критеріїв оцінювання знань.

Шкала оцінювання виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань) критерії оцінювання.

Максимально можлива оцінка самостійної роботи (індивідуальні завдання)	Рівень виконання			
	Відмінно	Добре	Задовільно	Незадовільно
3	3	2	1	0

Форми оцінювання включають: поточне оцінювання практичної роботи; поточне оцінювання засвоєння знань на основі усних відповідей, доповідей, презентацій та інших форм участі під час практичних (семінарських) занять; індивідуальні або групові проекти, що вимагають розвитку практичних навичок і компетентностей (опціональний формат); вирішення ситуаційних завдань; підготовка резюме з самостійно вивчених тем; тестування або письмові іспити; підготовка проектів статей, тез конференцій та інших публікацій; інші форми, що забезпечують всебічне засвоєння навчальної програми та сприяють поступовому розвитку навичок для ефективної самостійної професійної (практичної, наукової та теоретичної) діяльності на високому рівні.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи),	для заліку

90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Для успішного засвоєння курсу «Психологія сім'ї» здобувач освіти має:

- регулярно відвідувати лекційні та практичні заняття;
- систематично, системно й активно працювати на лекційних і практичних заняттях;
- відпрацьовувати пропущені заняття або незадовільні оцінки, отримані на заняттях;
- виконувати у повному обсязі завдання, які вимагає підготувати викладач, належна їх якість;
- виконувати контрольні та інші самостійні роботи;
- дотримуватися норм академічної поведінки та етики.

Курс «Психологія сім'ї» передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді, есе, реферати та презентації мають бути оригінальними та авторськими, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Оцінювання здобувача освіти орієнтовано на отримання балів за активність на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички за які можуть бути, за рішенням викладача, нараховані додаткові (бонусні) бали (участь у круглих столах, наукових конференціях, олімпіадах та наукових конкурсах серед студентів).

Рекомендовані джерела інформації:

Основні джерела:

1. Лефтеров В. О., Цільмак О. М. Психологія сім'ї та шлюбу: таблиці, схеми, коментарі. Ліра До, 2020. 266 с.
2. Федоренко Р. П. Психологія сім'ї : навч. посіб. / Волинський національний університет імені Лесі Українки. Вид. 2-ге, змін. та доповн. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 480 с.
3. Лефтеров В. О., Ігнат'єва І. І., Цуркан О. В. Соціологія конфлікту: навчально-методичний посібник (для студентів факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА»). Одеса: Фенікс, 2019. 32 с
4. Грицюк І.М. Методичні рекомендації «Психологія сім'ї» Луцьк: ПП Волинська Друкарня, 2022. – 54 с.
5. Ломакіна О.В. Зарубіжний досвід протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. 2020. №1. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2020_1_20

Додаткова

1. Характеристики психології сім'ї : підручник. Університетська книга. 2018 р., 282 с.
2. Цільмах О.М. Методика проведення інтерактивних практичних занять з навчальної дисципліни «Психологія сім'ї та шлюбу»: практикум. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020, 216 с.
3. Tsilimak O.M. Conceptual competency model of leader (by the example of National police of Ukraine agencies). *Legal scholarly discussions in the XXI century : collective monograph* / S. V. Albul, O. V. Dykyi, V. Dyntu, A. Ye. Fomenko, etc. Lviv-Toruń : Liha-Pres, 2019. p.277-295 DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-121-6/277-294>:344 p. (SENSE)
4. Safa, M. Dalal; White, Rebecca M. A family stress model investigation of bicultural competence among U.S. Mexican-origin youth. Pages 320-331. .; Knight, George P. <https://doi.org/10.1037/cdp0000424>
5. Нерубаська А.О. Системно-параметричний аналіз біфуркаційної особистості: монографія. Одеса: Назарчук, 2020 р. 340 с.
6. Сапега Павло, Нерубаська Алла ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СПІЛЬНОГО ПРОЖИВАННЯ ТА СПОСОБИ УНИКНЕННЯ “СИНДРОМУ СУСІДСТВА” Aktualne problemy wspólnoczesnego zarządzania w systemach społeczno-gospodarczych, humanitarnych i technicznych: zbiór materiałów XX Międzynarodowej Konferencji NaukowoPraktycznej (05 grudnia 2024 r., m. Odessa) / Redakcja naukowa: Olena Karakasidi, Ireneusz Żuchowski, Nataliia Moshenets. Wydawnictwo: MANS w Łomży, 2024. 223 s. C.199-203
7. Бочарова Яна, Нерубаська Алла КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФІЛАКТИКИ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ У ПІДЛІТКІВ. Aktualne problemy wspólnoczesnego zarządzania w systemach społeczno-gospodarczych, humanitarnych i technicznych: zbiór materiałów XX Międzynarodowej Konferencji NaukowoPraktycznej (05 grudnia 2024 r., m. Odessa) / Redakcja naukowa: Olena Karakasidi, Ireneusz Żuchowski, Nataliia Moshenets. Wydawnictwo: MANS w Łomży, 2024. 223 s. C.166-171
8. Кузан Г., Гордієнко Н. Превенція домашнього насильства в Україні: проблеми та перспективи // Молодь і ринок. 2021. №3 (189). С. 128-133.